

Grzegorz SZTANDERA*

ŚWIECKA I KOŚCIELNA PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA PARAFII KORCZEW

Streszczenie. Parafia Korczew powstała prawdopodobnie już w XIII w. W ciągu kilkusetletniego istnienia wielokrotnie zmieniała swoją przynależność administracyjną, zarówno świecką jak i kościelną. W administracji świeckiej do czasów rozbiorów Polski należała do województwa sieradzkiego. Największa intensyfikacja zmian nastąpiła po II rozbiorze Polski w 1793 r. w zaborze pruskim oraz po powstaniu Królestwa Polskiego (Kongresowego) w roku 1815, kiedy parafia Korczew znalazła się w zaborze rosyjskim. Przynależała wtedy do województwa kaliskiego, przemianowanego w 1837 r. na gubernię. Od czasów po I wojnie światowej, z wyłączeniem lat 1975–1998, kiedy znajdowała się w województwie sieradzkim, należy do województwa łódzkiego. Natomiast w administracji kościelnej najistotniejsza zmiana nastąpiła w roku 1818, kiedy z archidiecezji gnieźnieńskiej parafia przeszła do diecezji wrocławskiej, w której pozostaje do dziś.

Słowa kluczowe: Korczew, przynależność administracyjna, zmiany granic, administracja kościelna.

Wieś Korczew, będąca siedzibą parafii, położona jest na Wysoczyźnie Łaskiej, która stanowi część Niziny Południowo-Wielkopolskiej, w odległości 4 km na północ od Zduńskiej Woli. Przez jej teren przepływa rzeczka Brodnia (powszechnie i mylnie nazywana Pichną), która początek bierze w miejscowości Zduny k. Zduńskiej Woli, a wpływa do zbiornika Jeziorsko.

Parafia leży na południowym krańcu diecezji wrocławskiej w dekanacie zduńskowolskim i graniczy z parafiami: Borszewice (archidiecezja łódzka), Janiszewice, Rossoszycza, Sieradz – Męka, Szadek i Zduńska Wola, która do połowy XVIII w. była wsią należącą do parafii korczewskiej.

Dzieje miejscowości Korczew sięgają prawdopodobnie XIII w., aczkolwiek pierwsza zapisana wzmianka o Korczewie pochodzi z 1386 r.¹ Nie ma natomiast

* Grzegorz Sztandera, absolwent kierunku filozoficzno-teologicznego na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie, Sekcja św. Jana Chrzciciela we Wrocławku.

¹ Archiwum Główne Akt Dawnych, Acta Terrestria Siradiensia, I, folium 3: Czesantha de Korczow.

wiadomości o erekcji parafii. Organizacja parafialna w Sieradzkim została zapoczątkowana w XI w. lub najpóźniej w XII w. – wtedy powstał kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Sieradzu². Prawdopodobnie zatem parafia w Korczewie została erygowana w XIII w. Pisze o tym wydawca *Liber beneficiorum*, ks. Jan Korytkowski, że *według wszelkiego prawdopodobieństwa [wieś] miała kościół parafialny już w wieku XIII, nie tylko bowiem tradycja miejscowa, ale i wizyty najdawniejsze zaliczają go do bardzo dawnych, co także akta konsystorza gnieźnieńskiego z XV wieku stwierdzają*³. Skoro był kościół parafialny, to musiała być i parafia, umocowana w strukturach świeckich i kościelnych.

ŚWIECKA PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA PARAFII KORCZEW

Najniższą formą organizacji społecznej wśród plemion polskich od VI w. do X w. była kilkupokoleniowa rodzina. Spokrewnione ze sobą rodziny tworzyły ród, a pokrewne rody stanowiły wspólnotę terytorialną zwaną opolem, w dokumentach dwunasto- oraz trzynastowiecznych określaną także łacińską nazwą *vici-nia* ('sąsiedztwo'). Tak więc opole było w ówczesnej Polsce najniższą jednostką administracyjną, czymś w rodzaju gminy⁴.

Kilka lub kilkanaście wspólnot opolnych tworzyło plemię. Z plemion wywodzą się księstwa, z których później wykształciły się województwa⁵. Natomiast opola przekształciły się w kasztelanie (okręgi grodowe), od których należy zacząć umiejscowienie danej miejscowości⁶.

Korczew najpierw położony był na terytorium księstwa łęczyckiego w kasztelanii sieradzkiej, która uważana jest za jedną ze starszych na ziemiach polskich – wspomniana jest w bulli papieża Innocentego II z 1136 r.⁷ Około 1263/1264 zaistniało odrębne księstwo sieradzkie obejmujące kasztelanię sieradzką wraz z opolem chropskim, kasztelanię spicymierską, rozpierską i część kasztelanii wolborskiej.

Po okresie rozbicia dzielnicowego Polski nastąpiło jednoczenie ziem Królestwa Polskiego. Na skutek przemian ustrojowo-administracyjnych w tym czasie miało miejsce przejście od kasztelanii do powiatów, a księstwo sieradzkie prze-

² W. Kujawski, *Kościelne dzieje Sieradza*, Włocławek 1998, s. 62.

³ J. Łaski, *Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej*, t. I, Gniezno 1880, s. 478–479.

⁴ Z. Gloger, *Encyklopedia staropolska*, t. III, Warszawa 1902, s. 293.

⁵ S. Zajączkowski, *Studia nad terytorialnym formowaniem się ziemi łęczyckiej i sieradzkiej*, Łódź 1951, s. 14.

⁶ R. Rosin, *Warunki naturalne, drogi lądowe i rozwój terytorialno-administracyjny*, [w:] *Szkice z dziejów Sieradzkiego*, red. J. Śmiałowski, Łódź 1977, s. 25.

⁷ W. Kujawski, *Kościelne dzieje...*, s. 44.

kształcono w województwo należące do prowincji wielkopolskiej. W skład województwa sieradzkiego weszły cztery powiaty: piotrkowski, radomszczański, sieradzki i szadkowski oraz ziemia wieluńska utworzona z powiatów wieluńskiego i ostrzeszowskiego⁸. Szadek stał się siedzibą powiatu pod koniec XIV w.⁹; włączono do niego także Korczew.

Stan ten przetrwał do czasów rozbiorów Polski. Po I rozbiorze w celu usprawnienia działania administracji państwowej Sejm Czteroletni pod koniec 1789 r. wprowadził jako organ samorządu terytorialnego tzw. komisje porządkowe cywilno-wojskowe. Powiat szadkowski z parafią korczewską podporządkowano komisji w Sieradzu¹⁰.

Znaczące zmiany w administracji na ziemiach polskich nastąpiły po II rozbiorze w roku 1793. Województwo sieradzkie włączono do Prus Południowych. Na zajętych terenach władze dostosowały administrację do pruskiego modelu – nastąpił podział na departamenty i kamery, które były organami administracyjno-skarbowymi. Patentem królewskim z 7 kwietnia 1793 r. na obszarze nowej prowincji utworzono dwa departamenty, z siedzibą w Poznaniu i w Łęczycy. Korczew włączono do departamentu i kamery łęczyckiej, którą 25 maja tegoż roku z powodu braku odpowiednich pomieszczeń dla administracji przeniesiono do Piotrkowa Trybunalskiego.

Trzeci rozbiór Polski przyniósł kolejną reorganizację podziału terytorialnego ziem zajętych przez Prusy. W 1798 r. siedzibę departamentu i kamery przeniesiono z Piotrkowa do Kalisza, tym samym ustanawiając nowy departament kaliski, w skład którego wszedł powiat szadkowski z Korczewem. Nastąpił wówczas także nowy podział na powiaty. Z części powiatów szadkowskiego i sieradzkiego jeszcze w 1793 r. powstał powiat warcki¹¹. Korczew pozostał w powiecie szadkowskim.

W 1807 r. powstało Księstwo Warszawskie. Wprowadzono wtedy nową jednostkę administracyjną najniższego szczebla – gminę, która zastąpiła parafię. Większość gmin była jednak dość mała, bo już 10 domów mogło stanowić taką jednostkę¹². Korczew został wtedy gminą. Poprzedni podział administracyjny nie uległ zmianie.

Po utworzeniu Królestwa Polskiego (potocznie Królestwa Kongresowego) w 1815 r. Korczew znalazł się pod zaborem rosyjskim, ale nadal obowiązywał podział administracyjny Księstwa Warszawskiego. Zmiany nastąpiły rok później. Powstało wtedy osiem województw, które dzieliły się na obwody, zawierające dwa lub trzy powiaty. Korczew należał wówczas do powiatu szadkowskiego w obwodzie sieradzkim, który znajdował się w województwie kaliskim. Na pod-

⁸ R. Rosin, *Warunki naturalne...*, s. 28.

⁹ M. Lamprecht, A. Sikora, *Rozwój funkcji administracyjnych Szadku. Rys historyczny*, „Biuletyn Szadkowski” 2008, t. 8, s. 115.

¹⁰ R. Rosin, *Warunki naturalne...*, s. 29.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże, s. 30.

stawie ukazu Mikołaja I z 23 lutego/7 marca 1837 r. województwa przemianowano na gubernie, a 11 października 1842 r. powiaty na okręgi sądowe, a obwody na powiaty. Zniesiono wtedy powiat szadkowski. W ten sposób Korczew znalazł się w guberni kaliskiej i powiecie sieradzkim. Reforma z 21 sierpnia 1844 r. zniosła część guberni, łącząc je z innymi – gubernia kaliska została połączona z mazowiecką, tworząc gubernię warszawską.

Kolejną reformę administracyjną przeprowadzono w 1867 r. Nastąpiły wtedy znaczące zmiany granic guberni i powiatów. Uległa zmianie również ich liczba. Powstało 10 guberni i stworzono nową sieć powiatów. Najniższymi jednostkami administracyjnymi od 1864 r. były gromady, czyli wsie zarządzane przez sołtysa, które podlegały gminom utworzonym w 1859 r.¹³ Korczew przynależał wówczas do guberni kaliskiej i nowo utworzonego powiatu sieradzkiego, w skład którego weszło 5 miast (m.in. Szadek) oraz 18 gmin wiejskich, w tym Wojsławice – wieś należąca do parafii korczewskiej. Gmina miała swoją siedzibę w Korczewie.

W czasie I wojny światowej gubernia kaliska weszła w skład Generalnego Gubernatorstwa Warszawskiego, utworzonego przez Niemców 24 sierpnia 1915 r. Podział administracyjny pozostał bez zmian, jedynie w niektórych przypadkach łączono powiaty. Powiat sieradzki, do którego należał Korczew, pozostał niezmieniony w swoich granicach.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. utworzono województwa – powiat sieradzki z Korczewem należał do województwa łódzkiego. Po przegranej kampanii wrześniowej 1939 r. Korczew znalazł się w Kraju Warty (*Warthegau*), w rejencji kaliskiej, w miejsce której w lutym 1941 r. utworzono rejencję łódzką (*Regierungsbezirk Litzmannstadt*). Należy nadmienić w tym miejscu, iż działania III Rzeszy na ziemiach polskich, zgodnie z prawem międzynarodowym, były bezprawne. Korczew został wyzwolony spod okupacji niemieckiej 21 stycznia 1945 r. m.in. wraz ze Zduńską Wolą, Szadkiem, Janiszewicami.

Po zakończeniu działań wojennych w 1945 r. zachowano podział administracyjny, który obowiązywał przed wojną. Wprowadzono jedynie rady narodowe jako terenowy organ władzy państwowej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W 1953 r. nastąpiła zmiana nazw niektórych gmin w województwie łódzkim. I tak, 21 września 1953 r.¹⁴ przemianowano gminę Wojsławice (z siedzibą w Korczewie) na gminę Korczew, który był nią do 29 września 1954 r. Wtedy to nastąpiła reforma wprowadzająca gromady w miejsce dawnych gmin¹⁵. Ich pełnoprawnymi organami jednolitej władzy państwowej stały się gromadzkie rady narodowe¹⁶. Od 1 stycznia 1973 r. zlikwidowano gromady i powrócono do

¹³ Tamże, s. 31.

¹⁴ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 września 1953 r. w sprawie zmiany nazw niektórych gmin w województwie łódzkim, Dz. U. 1953, nr 42, poz. 199, § 1, p. 11.

¹⁵ Ustawa z dnia 25 września 1954 r. o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych, Dz. U. 1954, nr 43, poz. 191.

¹⁶ R. Rosin, *Warunki naturalne...*, s. 33.

podziału na gminy. Korczew wszedł w skład gminy Zduńska Wola.

Reforma administracyjna z 1975 r., znosząc powiaty, wprowadziła 49 nowych województw. Powstało wtedy województwo sieradzkie (1 czerwca 1975 r.); gminę Zduńska Wola, w której znajdował się Korczew, włączono do niego. Podział ten obowiązywał do 31 grudnia 1998 r., kiedy zmniejszono liczbę województw do szesnastu. Zlikwidowano wtedy województwo sieradzkie, którego obszar znalazł się w województwie łódzkim. Obecnie Korczew należy do województwa łódzkiego, powiatu zduńskowolskiego w gminie Zduńska Wola.

PARAFIA KORCZEW W ADMINISTRACJI KOŚCIELNEJ

Parafia Korczew od samego początku istnienia należała do archidiecezji gnieźnieńskiej, powstałej po roku 1000. Taki stan trwał do roku 1818. W następstwie powstania Królestwa Polskiego po Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. ustalono nowe granice pomiędzy Rosją, Prusami i Austrią, które dzieliły niektóre diecezje na części. Jedną z diecezji najbardziej dotkniętych tymi zmianami była archidiecezja gnieźnieńska, której stolica z niewielką liczbą parafii pozostała w państwie pruskim, natomiast przeważająca część jej parafii znalazła się po 1815 r. pod zaborem rosyjskim w tzw. Królestwie Polskim¹⁷. Sytuacja taka uniemożliwiała nie tylko administrację, ale i prowadzenie pracy duszpasterskiej. W związku z tym konieczne było ustalenie nowych granic diecezji, na czym zależało zarówno zaborcom, jak i stronie kościelnej. Nastąpiło to na mocy breve *Justis gravinibusque causis* z 28 marca 1818 r., które odłączało od archidiecezji gnieźnieńskiej tereny znajdujące się w Królestwie Polskim. Papież Pius VII, ogłaszając bullę *Ex imposita nobis* 30 czerwca 1818 r., utworzył z tych terenów nową diecezję włocławską czyli kaliską (powszechnie zwaną kujawsko-kaliską) z katedrą we Włocławku¹⁸, w skład której weszła parafia Korczew. W wyniku nowego rozgraniczenia diecezji w Polsce diecezja kujawsko-kaliska decyzją bulli *Vixdum Poloniae unitas* z 28 października 1925 r. została znacznie zmniejszona i otrzymała „nową” nazwę – włocławska. Parafia Korczew pozostała w diecezji włocławskiej i znajduje się w niej do dziś.

Niższą jednostką administracyjną od diecezji w Kościele w okresie średniowiecza był archidiakoniat. Była to instytucja nadrzędna względem dekanatów i parafii, na czele której stał archidiakon. Korczew należał do archidiakonatu uniejowskiego, powstałego przed 1301 r., który został zniesiony, wraz z wszystkimi archidiakonatami, po 1818 r. podczas reorganizacji struktur administracyjno-terytorialnych Kościoła¹⁹.

¹⁷ W. Kujawski, *Diecezja kujawsko-kaliska*, Włocławek 2011, s. 43.

¹⁸ Tamże, s. 48.

¹⁹ W. Właźlak, *Organizacja i działalność Konsystorza Foralnego Piotrkowskiego w latach 1819–1918*, Częstochowa 2004, s. 12.

Utworzona sieć archidiakonatów na początku odpowiadała potrzebom administracyjnym archidiecezji, jednak z czasem koniecznością stało się stworzenie okręgów sądowych zwanych oficjalatami (konsystorzami). Pokrywały się one terytorialnie z archidiakonatami, a archidiakon z reguły był oficjałem. Konsystorz okręgowy (foralny) w Uniejowie został utworzony przed 1466 r.; kierowano do niego sprawy sądowe z dekanatu szadkowskiego i z kilku parafii dekanatu lutomińskiego²⁰. Konsystorze foralne w archidiecezji gnieźnieńskiej podlegały dwóm konsystorzom generalnym – gnieźnieńskiemu i łowickiemu, których początek działalności datuje się na wiek XVII lub dopiero na drugą połowę XVIII stulecia²¹. Korczew podlegał w tym czasie pod oficjalat foralny uniejowski i generalny łowicki. Obydwa zostały zniesione przez abp. gnieźnieńskiego Ignacego Raczyńskiego 6 grudnia 1815 r., co w dwa dni później zostało ogłoszone w okólniku zaadresowanym do wszystkich oficjałów okręgowych, dziekanów i proboszczów tej części archidiecezji²². Faktycznie jednak konsystorze te przestały urzędować w 1819 r.²³

Po powstaniu diecezji kujawsko-kaliskiej w 1818 r., bp Andrzej Wołowicz (1818–1822) powołał do życia dwa konsystorze generalne: włocławski i kaliski²⁴ oraz pomocniczy w Piotrkowie Trybunalskim. Korczew podlegał pod konsystorz w Kaliszu. Kolejne zmiany nastąpiły za rządów biskupa Aleksandra Kazimierza Bereśniewicza (1882–1902), który postanowił scentralizować władzę w diecezji w jednym miejscu, czyli we Włocławku. 25 września 1885 r. wydał zarządzenie, aby we wszystkich sprawach zwracano się do władzy diecezjalnej we Włocławku²⁵. Było to jednoznaczne ze zniesieniem podziału diecezji na konsystorze, pozostawiając dwóm pozostałym tylko prowadzenie spraw małżeńskich. Taki stan trwał do 1918 r., czyli do wejścia w życie nowego Kodeksu prawa kanonicznego, który zastępował dotychczasowe urzędy konsystorskie dwoma nowymi urzędami – Kurią Diecezjalną Włocławską i Sądem Kościelnym Diecezji Włocławskiej, w których były załatwiane sprawy administracyjno-sądowe wszystkich parafii w diecezji, a więc także Korczewa.

Najniższą jednostką organizacyjną administracji kościelnej, nadrzędną w stosunku do parafii, był i jest dekanat. Pierwsze informacje o dekanatach wiejskich (*decanatus ruralis*) pojawiają się w źródłach na początku XIII w.²⁶ Ich istnienie na terenie archidiecezji gnieźnieńskiej poświadczają statuty abp. Jakuba Świnki z 1290 r.²⁷

²⁰ Tamże, s. 19.

²¹ Tamże, s. 21.

²² B. Kumor, *Granice metropolii i diecezji polskich*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 1970, t. 20, s. 354–355.

²³ W. Kujawski, *Diecezja...*, s. 132.

²⁴ „Schematyzm Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1820, s. 9.

²⁵ W. Kujawski, *Diecezja...*, s. 137.

²⁶ B. Kumor, *Początki organizacji dekanalnej na ziemiach polskich*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 1960, t. 7, z. 2, s. 92.

²⁷ T. Pawluk, *Dekanat*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. III, Lublin 1979, kol. 1114–1115.

Prawdopodobnie istniał już wtedy dekanat szadkowski, do którego należała parafia Korczew. Pierwszy wykaz dekanatów w archidiecezji gnieźnieńskiej pochodzi z *Liber beneficiorum* Jana Łaskiego, który wymienia 14 dekanatów, w tym dekanat szadkowski z parafią Korczew (Corczow)²⁸. Do tego dekanatu Korczew należał nieprzerwanie do 1864 r. Po powstaniu styczniowym nastąpiła reorganizacja struktur dekanalnych, która była konsekwencją nowego podziału administracyjnego z 1867 r., dostosowującego obszar dekanatów do obszaru powiatów, co nakazał ukaz carski z 14/26 grudnia 1865 r.²⁹ Korczew wszedł w skład nowo utworzonego dekanatu sieradzkiego. Nowy podział wszedł w życie 1 stycznia 1868 r.³⁰

Do dekanatu szadkowskiego Korczew powrócił po wprowadzeniu nowego podziału na dekanaty przez bp. Stanisława Zdzitowieckiego w 1917 r.³¹ i był w nim do roku 1985, kiedy powstał dekanat sieradzki II, do którego włączono parafię Korczew³². Dekanat ten niefortunnie nazwano sieradzkim, gdyż w skład tego dekanatu wchodziła tylko jedna parafia sieradzka – Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, a dziekanem był proboszcz parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Zduńskiej Woli. Naprawiono ten „błąd” w 1994 r., kiedy bp Bronisław Dembowski przeorganizował sieć dekanatów diecezji wrocławskiej. Powstał wtedy nowy dekanat zduńskowolski i włączono do niego parafię Korczew, w którym znajduje się do dziś³³.

Tablica 1. Przynależność administracyjna parafii Korczew

Okres historyczny		Przynależność świecka	Przynależność kościelna
1		2	3
Królestwo Polskie	XIII w.	księstwo sieradzkie kasztelania sieradzka	archidiecezja gnieźnieńska archidiaconat uniejowski dekanat szadkowski
	1339–1793	prowinca wielkopolska województwo sieradzkie powiat szadkowski	
	1793–1798	departament łęczycki (piotrkowski) powiat szadkowski	
	1798–1807	departament kaliski powiat szadkowski	

²⁸ J. Łaski, *Liber beneficiorum...*, s. 439, 478.

²⁹ W. Kujawski, *Diecezja...*, s. 147.

³⁰ „Schematyzm Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1869, s. 7.

³¹ *Nowy podział dekanatów*, „Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1917, t. 11, s. 1.

³² *Dekret reorganizacji dekanatu sieradzkiego*, „Kronika Diecezji Wrocławskiej” 1985, t. 68, s. 246.

³³ *Dekret o reorganizacji dekanatów w diecezji wrocławskiej*, „Kronika Diecezji Wrocławskiej” 1994, t. 77, s. 254.

1		2	3
Księstwo Warszawskie	1807–1815	departament kaliski powiat Szadkowski gmina Korczew	
Królestwo Polskie (Kongresowe)	1815–1837	województwo kaliskie obwód sieradzki powiat szadkowski	diecezja kujawsko-kaliska (od 1818 r.) dekanat szadkowski
	1837–1867	gubernia kaliska (od 1844 r. warszawska) powiat sieradzki	
	1867–1918	gubernia kaliska powiat sieradzki gmina Wojsławice	diecezja kujawsko-kaliska dekanat sieradzki (od 1917 r. szadkowski)
II Rzeczpospolita Polska	1919–1939	województwo łódzkie powiat sieradzki	diecezja włocławska (od 1925 r.) dekanat szadkowski
Okupacja hitlerowska	1939–1945	Kraj Warty (rejencja kaliska, od 1941 r. łódzka)	
Okres PRL i III RP	1946–1975	województwo łódzkie, powiat sieradzki, gmina (1953–1954), gromada (od 1954 r.)	
	1974–1975	województwo łódzkie gmina Zduńska Wola	
	1975–1998	województwo sieradzkie gmina Zduńska Wola	dekanat sieradzki II (od 1985 r.), dekanat zduńskowski (od 1994 r.)
	od 1999 r.	województwo łódzkie powiat Zduńska Wola gmina Zduńska Wola	

Źródło: oprac. własne.

Bibliografia

- Archiwum Główne Akt Dawnych, „Acta Terrestria Siradiensia”, I, folium 3.
 „Schematyzm Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1820.
 „Schematyzm Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1869.
Dekret o reorganizacji dekanatów w diecezji włocławskiej, „Kronika Diecezji Włocławskiej” 1994, t. 77.
Dekret reorganizacji dekanatu sieradzkiego, „Kronika Diecezji Włocławskiej” 1985, t. 68.
 Gloger Z., *Encyklopedia staropolska*, t. III, Warszawa 1902.
 Kujawski W., *Diecezja kujawsko-kaliska*, Włocławek 2011.
 Kujawski W., *Kościelne dzieje Sieradza*, Włocławek 1998.

- Kumor B., *Granice metropolii i diecezji polskich*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 1970, t. 20, s. 253–374.
- Kumor B., *Początki organizacji dekanalnej na ziemiach polskich*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 1960, t. 7, z. 2, s. 89–101.
- Lamprecht M., Sikora A., *Rozwój funkcji administracyjnych Szadku. Rys historyczny*, „Biuletyn Szadkowski” 2008, t. 8, s. 113–126.
- Łaski J., *Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej*, t. I, Gniezno 1880.
- Nowy podział dekanatów*, „Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1917, t. 11.
- Pawłuk T., *Dekanat*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. III, Lublin 1979, kol. 1114–1115.
- Rosin R., *Warunki naturalne, drogi lądowe i rozwój terytorialno-administracyjny*, [w:] *Szkice z dziejów Sieradzkiego*, red. J. Śmiałowski, Łódź 1977, s. 11–37.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 września 1953 r. w sprawie zmiany nazw niektórych gmin w województwie łódzkim*, Dz. U. 1953, nr 42, poz. 199, § 1, p. 11.
- Ustawa z dnia 25 września 1954 r. o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych*, Dz. U. 1954, nr 43, poz. 191.
- Właźlak W., *Organizacja i działalność Konsystorza Foralnego Piotrkowskiego w latach 1819–1918*, Częstochowa 2004.
- Zajączkowski S., *Studia nad terytorialnym formowaniem się ziemi łączycyckiej i sieradzkiej*, Łódź 1951.

[Wpłynęło: marzec; poprawiono: maj 2015 r.]

SECULAR AND ECCLESIASTICAL ADMINISTRATIVE AFFILIATION OF THE KORCZEW PARISH

Summary

The parish of Korczew was probably established as early as in the 13th century. Over the several centuries of its existence it often changed its administrative jurisdiction, both secular and ecclesiastical. In the secular administrative system, until the Partitioning of Poland it belonged to Sieradz voivodeship. The greatest changes took place after II Partition of Poland in 1973 in the Prussian sector and after the creation of the Congress Kingdom of Poland in 1815, when Korczew parish found itself in the Russian sector. At that time it belonged to Kalisz voivodeship, renamed in 1837 as gubernya. Since the end of World War I (except for the years 1975–1998, when it belonged to Sieradz voivodeship) it has been part of Łódź voivodeship. In the church administration system, the main change was in 1818, when it left Gniezno archdiocese and was incorporated in Włocławek diocese, to which it belongs to this day.

Key words: Korczew, administrative division, change of borders, church administration.